

Nu får vi snart et dansk fotomuseum

Meget tyder på, at Danmark får sit første rigtige fotomuseum i løbet af forholdsvis kort tid. Alle gode kræfter inden for de danske fotografiske organisationer bakker nemlig ideen op, og initiativtageren fotohandler S. Løvstad har allerede etableret en foreløbig udstilling på Herning Museum.

Af Finn Nesgaard

Interessen for gammelt fotoudstyr og gamle fotografier har fået en nærmest eksplosiv stigning i de seneste år. Det er såmænd ikke mere end tyve år siden, at man kunne erhverve antikke apparater for en slik hos fotohandlere, marskandisere og private, mens man i dag ofte er henvist til at købe de samme ting på auktioner, hvor priserne løber op i tusindvis af kroner.

Der er derfor vokset et naturligt krav frem om etablering af et offentligt fotomuseum, hvor folk, der interesserer sig for de gamle ting, kan se dem. Og hvor man kan opbevare effekterne under betryggende forhold, så de ikke ødelægges for eftertiden.

Fotomuseum i Herning

Hovedmanden bag initiativet til det danske fotomuseum er fotohandler S. Løvstad i Herning. FOTO & Smalfilm præsenterede hans samling af fotoudstyr i juli/augustnummeret 1977, og allerede dengang gav han udtryk for ønsket om, at samlingen kunne indgå som grundstammen i et egentligt fotomuseum. Siden da er Løvstad kommet et mægtigt skridt videre med sine planer, og alt tyder nu på, at det bliver i hans hjemby Herning, at museet bliver en realitet.

Løvstad står her foran det kommende fotomuseum. Bygningen er allerede købt af Herning Museum, og det skulle derfor kun være et spørgsmål om tid, inden Løvstads livsdrøm går i opfyldelse.

Hernings landsdelsmuseum har nemlig bakket planen aktivt op, dels ved at give plads for en særudstilling om foto, som kan ses i disse måneder, dels ved i samarbejde med kommunen at anskaffe en bygning, som evt. senere kan rumme det rigtige fotomuseum.

200 kameraer

Indtil videre må vi dog nøjes med Løvstads særudstilling om foto — men den er bestemt også et besøg værd. Den rummer ganske vist kun ca. 25% af Løvstads kameraer, men det er naturligvis ikke den ringeste andel, der er med. Og så har han for øvrigt suppleret med nogle få, markante effekter fra Det Danske Filmmuseum og fra Nationalmuseet.

På den begrænsede plads, der er til rådighed, er det lykkedes Løvstad at give et indtryk af kameraudviklingen lige fra det industrielle

gennembrud i 1880'erne og op til i dag. Der kan ses et repræsentativt udsnit af boksameraerne med udgangspunkt i Kodaks Box fra 1888 — en model med film til 100 runde billeder. Den solgtes under det berømte slogan: »You press the button, Kodak do the rest«.

Der kan også ses et udsnit af spejlreflekskameraer fra de første store for glasplader og frem til vore dages fuldautomatiske, elektronificerede 2436'ere.

Og så er smalfilmen repræsenteret med et par 35 mm optagere for amatører, efterfulgt af tilsvarende for mindre formater, nemlig 16 mm, 9, mm og 8 mm.

Dansk fotohistorie

En dansk fotoudstilling må naturligvis omfatte, hvad der findes af dansk fotohistorie. Og der er faktisk en heldel, til trods for at vi i dag ikke har nogen national kameraproduktion.

På udstillingen kan man således se en stribe kameraer, fremstillet af den indtil nu uforskammet oversete Jens Poul Andersen fra Nellerød. Han blev født i 1844, og byggede allerede i 1866 et kamera til eget brug. Senere blev det til en lang række kameraer, der alle er gedigent håndværk af højeste klasse — og som sagtens kunne konkurrere med de samtidige udenlandske fabrikkers apparater.

Det var i øvrigt J. P. Andersen, også kaldet Nellerødmanden, der fremstillede Danmarks første filmoptager. Historien er den, at hoffotograf Peter Elfeldt, var i Paris for at se brødrene Lumieres nye opfindelse, en maskine, der kunne lave levende billeder. Det var i 1895, og Lumiere-brødrene var ikke på det tidspunkt indstillet på at sælge apparater ud af huset, fordi de ville beholde produktionen og distributionen af film for sig selv.

Men så går det hverken værre eller bedre, end at El-felt går til Nellerødmanden og fortæller ham om opfindelsen — hvorefter den geniale danske håndværker »opfinder« svt eget kamera. Derfor er Danmark i dag den nation, der næst efter Frankrig har de fleste film fra før og lige efter århundredeskiftet. To af Nellerødmandens allerførste filmkameraer plus tre af hans fotokameraer kan ses på udstillingen.

Norka-Hansen

Den anden store danske kamerakonstruktør, Jens Peter Hansen er også repræsenteret på udstillingen. Han grundlagde sit firma Nordisk Kamerafabrik i 1914, og hans produkter blev lavet under navnet Norka. Jen sPeter Hansen gik derfor under navnet Norka-Hansen.

Norkakameraerne er fabriksfremstillede, og de er beregnet til brug for portrætfotografer. Den første model slog igennem umiddelbart efter første verdenskrig, og den store fordel er et vekselsystem, som gør det muligt at tage tolv 1216 cm plader i hurtig følge efter hinanden. Dengang var pladeskiftet nemlig ellers en meget omstændelig affære.

Norka-Hansens anden store succes er et portrætkamera, hvor man kan lave en hel serie optagelser på samme plade. Dermed var man ude over alle problemer med pladeskift under portrætfotograferingen, fordi hver kunde simpelthen fik e' hel plade. Og samtidig fik man den fordel, at der kunne laves kopier af samtlige optagelser på én gang — de kendte billedark fra 30'erne og 40'erne.

Begge de nævnte kameraer plus en del mindre ting fra Norka-Hansens produktion kan ses på udstillingen.

Stereofotos

Det har i perioder været meget almindeligt at lave 3-dimensionale billeder. Men netop nu er denne form for fotografisk gengivelse nærmest glemt, og Løvstad har derfor lavet et afsnit på udstillingen, hvor man ikke alene kan se de gamle stereokameraer, men også kan se billeder, der er taget med

dem, både i gammel tid og i dag af Løvstad selv.

Og så kan man desuden se billeder, der er taget af den danske fotograf Grentzmann. Han etablerede sig på Anholt i 1890'erne, og tog bl.a. en række socialrealistiske billeder af den lokale befolkning. Grentzmann fik dog et solidt embede som havnefoged på Anholts havn. Den blev lavet omkring århundredeskiftet, og satte en stopper for hans fotografiske produktion.

Det »rigtige« fotomuseum

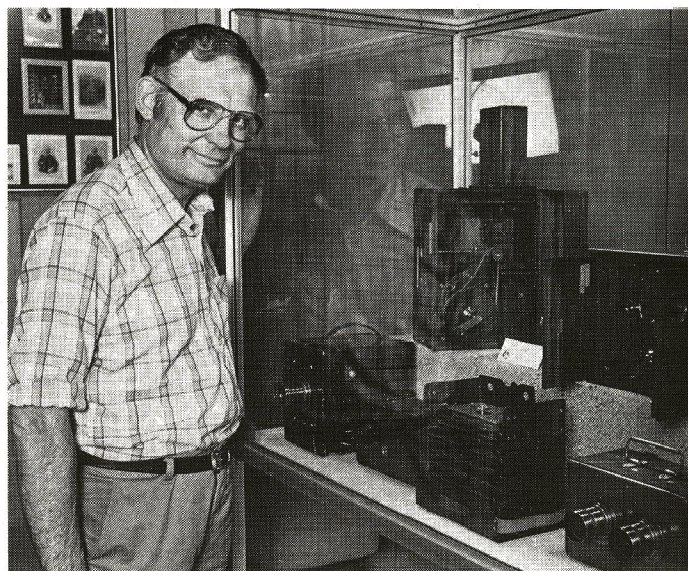
— Jeg mener, at tiden nu er inde til at lave et rigtigt dansk fotomuseum, siger Løvstad.

— Vi er jo i den kedelige situation, at de to samlinger, som ellers kunne have været grundstammen i et museum, nemlig Dansk Fotografisk forening og Danmarks Tekniske Museum begge er ødelagt ved brand. Førstnævnte ved bombardementet af Shell-huset i 1945, og den sidste så sent som i 1978 ved en brand på Teknisk Museum.

— Det er klart, at min interesse for at redde gammelt fotoudstyr ikke er blevet mindre af disse to tragiske hændelser, og det er da også meningen, at min samling skal danne grundstammen i det nye museum. Men derudover vil vi foretage en landsindsamling med det formål at få så meget som muligt frem af det fotoudstyr, der ligger og støver til i pulterrum og på lofter.

— Jeg har i øvrigt allerede fået mange gode fototing fra folk, som ønsker at støtte museumstanken, og der er endnu flere, som har lovet at skænke deres ting, når museet først er en realitet. Der er derfor mange gode grunde til at etablere et fotomuseum netop nu. Og denne gang skal det være under betryggende forhold, så arbejdet ikke for tredje gang kan spoles af en katastrofe.

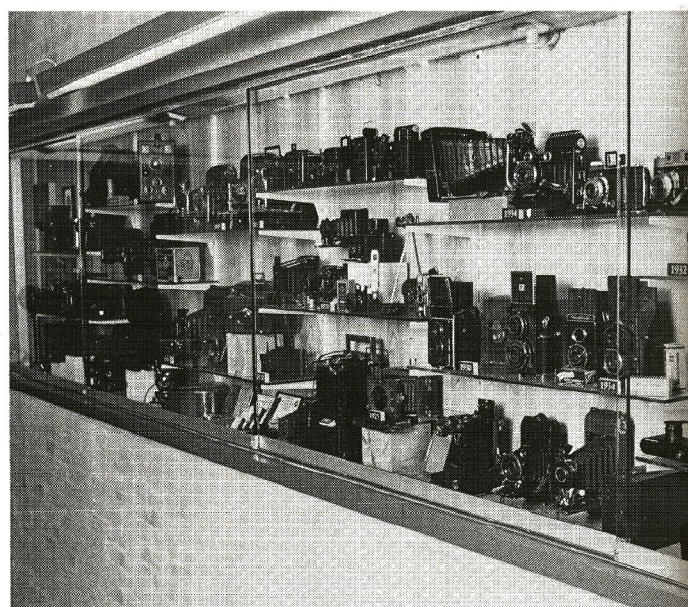
Fotoudstillingen kan ses på Herning Museum hele efteråret. Der er åbent fra 10 til 17 alle ugens dage undtagen mandag. Adgangen er gratis.

Løvstad står her foran en af montrene i den midlertidige udstilling på Herning Museum. Montren indeholder Nellerødmanden, J.P. Andersens gedigne (og geniale) kamerakonstruktioner.

På udstillingen i Herning kan man bl.a. studere spejlflekskameraets udvikling.

Den tekniske udvikling har været enorm indenfor fotografien, og der er lavet et imponerende antal forskellige kameramodeller i tidens løb.